

Σύλλογος Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας «σὺν Ἀθηνᾶ»
ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΛΑΤΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σάββατο, 15 Οκτωβρίου 2016

Πολιτεία Πλάτωνα (βιβλίο 4^ο)

Η αρετή είναι κοινό ζητούμενο στους περισσότερους από τους αρχαίους Έλληνες στοχαστές. Βασική είναι η θέση τους όσον αφορά το διδακτό της αρετής, ότι η αρετή είναι γνώση και άρα διδάσκεται.

Είναι επιθυμητή αυτή καθαυτή και όχι για τα οφέλη που απορρέουν από αυτή ή τους κινδύνους που συνοδεύει η έλλειψή της. Επιδεικνύουν παράλληλα και ως αποτέλεσμα της θέσης αυτής, μετριασμένη αυστηρότητα προς το ανθρώπινο πρόσωπο, π.β. Πιπτακός ο Μυτιληναίος [ένας από τους επτά σοφούς] **Χαλεπόν ἐσθλὸν ἔμμεναι** «Είναι δύσκολο να είναι κανείς καλός.» (testimonia 2.11)

Στο 1^ο βιβλίο της πλατωνικής *Πολιτεία*, ζητούμενο γίνεται η εξέταση της απόκτησης ή στέρησης της δικαιοσύνης αυτής καθαυτής ανεξάρτητα από τις εξωτερικές επιπτώσεις [αμοιβή-τιμωρία]

ΓΛΑΥΚΩΝ

ἐπιθυμῶ γὰρ ἀκοῦσαι τί τ' ἔστιν ἐκάτερον καὶ τίνα ἔχει δύναμιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνόνεν τῇ ψυχῇ, τοὺς δὲ μισθοὺς καὶ τὰ γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν εἶσαι χαίρειν.

«Θέλω να ακούσω τί είναι το καθένα [η δικαιοσύνη και η αδικία] και τί επίδραση έχει από μόνο του στην ψυχή, οι απολαβές και τα ωφέλη ας πάνε στο καλό.» (Πλάτων, *Πολιτεία* 358.b.4-7)

ΟΜΟΙΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΩΙΚΟΙ

Τὴν τ' ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην: καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν εἶναι αἰρετὴν, οὐ διὰ τίνα φόβον ἢ ἐλπίδα ἢ τι τῶν ἔξωθεν. ἐν αὐτῇ τ' εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτ' οὐσὴ ψυχῇ πεποιημένη πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου.

«Η αρετή είναι προδιάθεση εναρμονισμένη με την φύση, και πρέπει να την επιλέγει κανείς για αυτή την ίδια, όχι για κάποιον φόβο ή προσδοκία ή οτιδήποτε εξωτερικό. Γιατί σε αυτήν [την αρετή] βρίσκεται η ευτυχία, γιατί η αρετή είναι η εσωτερική κατάσταση που φέρνει αρμονία σε ολόκληρη την ζωή.»

ΛΙΓΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 3^{ου} ΒΙΒΛΙΟΥ ΟΠΟΥ ΕΧΕΙ ΜΙΛΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

ἐγὼ σοι, ἦν δ' ἐγώ, πειράσομαι εἰπεῖν. δεινότατον γὰρ που πάντων καὶ αἰσχιστον ποιμέσι τοιούτους γε καὶ οὕτω τρέφειν κύνας ἐπικούρους ποιμνίων, ὥστε ὑπὸ ἀκολασίας ἢ λιμοῦ ἢ τινος ἄλλου κακοῦ ἔθους αὐτοὺς τοὺς κύνας ἐπιχειρῆσαι τοῖς προβάτοις κακουργεῖν καὶ ἀντὶ κυνῶν λύκοις ὁμοιωθῆναι.

«Το πιο φοβερό, ίσως, απ' όλα και το πιο επονείδιστο για τους βοσκούς είναι να θρέφουν στο μαντρί τους τσοπανόσκυλα τέτοια και με τέτοιο τρόπο που τα σκυλιά αυτά, είτε από αποχαλίνωση ορέξεων, είτε από πείνα, είτε από κάποιο άλλο κακό στοιχείο του χαρακτήρα, να κάνουν ζημιά στα πρόβατα κι αντί για σκυλιά να γίνουν όμοια με λύκους.» [416a]

οὐκοῦν φυλακτέον παντὶ τρόπῳ μὴ τοιοῦτον ἡμῖν οἱ ἐπίκουροι ποιήσωσι πρὸς τοὺς πολίτας, ἐπειδὴ αὐτῶν κρείττους εἰσίν, ἀντὶ συμμάχων εὐμενῶν δεσπόταις ἀγρίοις ἀφομοιωθῶσιν; [416b]

«Επομένως πρέπει με κάθε τρόπο να φυλαχτούμε ώστε να μην κάνουν οι επίκουροι κάτι τέτοιο στους πολίτες τους δικούς μας, δεδομένου ότι οι επίκουροι είναι πιο δυνατοί από αυτούς και αντί για σύμμαχοι με αγαθές διαθέσεις γίνουν όμοιοι με άγριους αφέντες.»

οὐκοῦν τὴν μεγίστην τῆς εὐλαβείας παρεσκευασμένοι ἂν εἶεν, εἰ τῶ ὄντι καλῶς πεπαιδευμένοι εἰσίν; «και η πιο αποτελεσματική προετοιμασία για την αποφυγή αυτού του πράγματος δεν θα ήταν η προσφορά μιας πραγματικά καλής παιδείας σ' αυτούς τους ανθρώπους;»

[...] *ὄρα δὴ, εἶπον ἐγώ, εἰ τοιόνδε τινὰ τρόπον δεῖ αὐτοὺς ζῆν τεκαὶ οἰκεῖν, εἰ μέλλουσι τοιοῦτοι ἔσεσθαι: πρῶτον μὲν οὐσίαν κεκτημένον μηδεμίαν μηδένα ἰδίαν, ἂν μὴ πᾶσα ἀνάγκη:* «Δες λοιπόν αν οι άνθρωποι αυτοί θα πρέπει να ζουν και να κατοικούν με έναν τρόπο περίπου τέτοιο, αν είναι να γίνουν όπως τους περιγράψαμε. Πρώτα κανένας τους δεν πρέπει να έχει δική του περιουσία, εκτός αν είναι απολύτως αναγκαίο.»

4ο ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ο Αδείμαντος καταθέτει κάποιους προβληματισμούς όσον αφορά την ευτυχία των φυλάκων της πόλης, οι οποίοι θα ζουν σε συνθήκες αυστηρότητας, άσκησης και εγρήγορσης. Ο Σωκράτης απαντά ότι στόχος είναι η ευτυχία όλης της πόλης και όχι μιας συγκεκριμένης ομάδας [έθνος] μέσα σ' αυτήν. Επειδή ο ρόλος των φυλάκων είναι πιο σημαντικός από τους υπόλοιπους ρόλους.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

τὸν αὐτὸν οἶμον, ἦν δ' ἐγώ, πορευόμενοι εὐρήσομεν, ὡς ἐγῶμαι, ἂ λεκτέα. ἐροῦμεν γὰρ ὅτι θαυμαστὸν μὲν ἂν οὐδὲν εἴη εἰ καὶ οὗτοι οὕτως εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, οὐ μὴν πρός τούτο βλέποντες τὴν πόλιν οἰκίζομεν, ὅπως ἔν τι ἡμῖν ἔθνος ἔσται διαφερόντως εὐδαιμον, ἀλλ' ὅπως ὅτι μάλιστα ὅλη ἡ πόλις. «Ακολουθώντας τον ίδιο δρόμο [που ακολουθούμε ως τώρα] θα βρούμε νομίζω τί πρέπει να ειπωθεί. Θα του πούμε δηλαδή ότι δεν θα ήταν διόλου παράξενο να θεωρήσουμε αυτούς τους ανθρώπους και υπό αυτές τις συνθήκες τρισευτυχισμένους, καθώς εμείς δεν θεμελιώνουμε την πόλη αποβλέποντας στο πως θα είναι κάποια κοινωνική ομάδα ιδιαίτερα ευτυχισμένη, αλλά ολόκληρη η πόλη να ευτυχεί όσο το δυνατό περισσότερο.» [420b]

ὠήθημεν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ μάλιστα ἂν εὐρεῖν δικαιοσύνην καὶ αὐτὴν ἐν τῇ κάκιστα οἰκουμένη ἀδικίαν, κατιδόντες δὲ κρίναι ἂν ὁ πάλαι ζητοῦμεν. νῦν μὲν οὖν, ὡς οἴομεθα, τὴν εὐδαιμόνα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινὰς τιθέντες, ἀλλ' ὅλην: «Γιατί σκεφτήκαμε ότι σε μια τέτοια πολιτεία θα ήταν δυνατόν να εντοπίσουμε τη δικαιοσύνη, όπως πάλι σε μια πολιτεία κάκιστα συγκροτημένη την αδικία, και παρατηρώντας τις και τις δύο να σχηματίσουμε οριστική γνώμη σχετικά με το ζήτημα που εδώ και πολλή ώρα μας απασχολεί. Έτσι λοιπόν τώρα, όπως πιστεύουμε, φτιάχνουμε την ευτυχισμένη πολη, όχι ξεχωρίζοντας μέσα σ' αυτήν κάποιους λίγους που θα τους κάνουμε ευτυχισμένους, αλλά κάνοντάς την όλη ευτυχισμένη.»

ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

ὕπ' ἀμφοτέρων δὴ, πενίας τε καὶ πλούτου, χεῖρω μὲν τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα, χεῖρους δὲ αὐτοί. «Εξαιτίας λοιπόν αυτών των δύο, της φτώχειας και του πλούτου και η ποιότητα της δουλειάς χειροτερεύει και οι ίδιοι οι τεχνίτες γίνονται χειρότεροι.»

πλοῦτός τε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ πενία: ὡς τοῦ μὲν τρυφήν καὶ ἀργίαν καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντος, τῆς δὲ ἀνελευθερίαν καὶ κακοεργίαν πρὸς τῷ νεωτερισμῷ.

«(πρέπει να προσέχουν επιπλέον οι φύλακες ώστε να μην εισχωρήσουν στην πόλη) ο πλούτος, είπα, και η φτώχεια. Γιατί το ένα φέρνει τρυφηλότητα, τεμπελιά και ανατρεπτική διάθεση, το άλλο πάλι, εκτός από την ανατρεπτική διάθεση [φέρνει] δουλοφροσύνη και εξαχρείωση.» [422a]

ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΠΟΛΛΕΣ: ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΠΛΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ

εὐδαιμόνων εἶ, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οἶει ἄξιον εἶναι ἄλλην τινὰ προσεῖπειν πόλιν ἢ τὴν τοιαύτην οἷαν ἡμεῖς κατεσκευάζομεν. «Τρισευτυχισμένος είσαι, είπα, αν νομίζεις ότι μπορείς να αποκαλεις 'πόλη' οποιαδήποτε άλλη εκτός από αυτήν εδώ όπως πάμε να την φτιάξουμε.»

[...] *μειζόνως, ἦν δ' ἐγώ, χρῆ προσαγορεύειν τὰς ἄλλας: ἐκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι ἀλλ' οὐ πόλις.* «Για τις άλλες πρέπει να χρησιμοποιούμε κάποια λέξη που να δηλώνει κάτι μεγαλύτερο, γιατί η καθεμία τους είναι πάμπολλες πόλεις κι όχι μία πόλη.»

δύο μὲν, καὶ ὅτι οὖν ἦ, πολεμία ἀλλήλαις, [423a] ἢ μὲν πενήτων, ἢ δὲ πλουσίων: «Δύο πόλεις είναι σε κάθε περίπτωση, εχθρικές η μία στην άλλη: από τη μία η πόλη των φτωχών, από την άλλη η πόλη των πλουσίων.»

[...] *οὕτω γὰρ μεγάλην πόλιν μίαν οὐ ῥαδίως οὔτε ἐν Ἑλλησιν οὔτε ἐν βαρβάροις εὐρήσεις,*

δοκούσας δὲ πολλὰς καὶ πολλαπλασίας τῆς τηλικαύτης. «Γιατί δεν θα βρεις εύκολα ούτε στην Ελλάδα, ούτε οπουδήποτε αλλού πόλη έτσι μεγάλη που να είναι σ'αλήθεια μία, ενώ πόλεις που φαίνονται τέτοιες θα βρεις πολλές και πολλαπλάσια μεγαλύτερες από την δική μας.» [423b]

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ: ΝΑ ΜΗΝ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ἂν εἴη καὶ κάλλιστος ὄρος τοῖς ἡμετέροις ἄρχουσιν, ὅσῃν δεῖ τὸ μέγεθος τὴν πόλιν ποιῆσθαι καὶ ἡλικὴ οὔσῃ ὅσῃν χώραν ἀφορῶσάμενους τὴν ἄλλην χαίρειν ἔαν. «Συνεπώς αυτό, είπα, θα ήταν και το καλύτερο μέτρο για τους άρχοντές μας να κανονίσουν το μέγεθος που πρέπει να έχει η πόλη και να προσδιορίσουν ανάλογα τα όριά της εγκαταλείποντας την υπόλοιπη έκταση.»

[...] *μέχρι οὐδ' ἂν ἐθέλη ἀυξομένη εἶναι μία, μέχρι τούτου αὖξιν, πέρα δὲ μή.* «[...] να μεγαλώνει μέχρι εκεί που μπορεί να είναι μεγαλώσει χωρίς να χάσει την ενότητά της, παραπέρα όμως όχι.»

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

καὶ μὴν, εἶπον, πολιτεία ἐάνπερ ἅπαξ ὀρμήσῃ εὐ, ἔρχεται ὥσπερ κύκλος ἀυξανομένη: τροφή γὰρ καὶ παιδεύσεις χρηστὴ σωζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὐτὴ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβάνομεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται, εἷς τε τᾶλλα καὶ εἰς τὸ [424b] γεννᾶν «Έτσι λοιπόν, είπα, μια πολιτεία, εφόσον από μιας αρχής ξεκινήσει καλά, συνεχίζει να αναπτύσσεται όπως ένας κύκλος: η καλή ανατροφή και εκπαίδευση, αν κρατηθούν στο ύψος τους, φτιάχνουν ανθρώπους με καλό φυσικό, κι αυτοί πάλι, έχοντας για στήριγμά τους μια τέτοια παιδεία, γίνονται ακόμη καλύτεροι από τους προγόνους τους και ως προς τα άλλα και ως προς τους απογόνους που θα βγάλουν.»

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΙΧΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

[...] *εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὄλω κινδυνεύοντα:* «Χρειάζεται να είμαστε πολύ προσεκτικοί σε ό,τι αφορά την εισαγωγή νέων μουσικών δρόμων, επειδή εδώ διακυβεύονται τα πάντα.»

οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων, ὡς φησὶ τε Δάμων καὶ ἐγὼ πείθομαι. «Γιατί πουθενά δεν συντελούνται αλλαγές στους τρόπους της μελωδικής σύνθεσης χωρίς να ακολουθούνται από ριζικές πολιτικές και κοινωνικές μεταβολές, όπως υποστηρίζει και ο Δάμων και το πιστεύω και εγώ.»

τὸ δὴ φυλακτήριον, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ἐνταυθὰ που οἰκοδομητέον τοῖς φύλαξιν, ἐν μουσικῇ. «Κάπου εδώ τότε φαίνεται ότι πρέπει να χτίσουν το φρούριο της πόλης οι φύλακες: πάνω στη μουσική.» [424d]

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΝΕΙ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΠΕΡΙΠΤΟΥΣ

κινδυνεύει γοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὧ Ἀδείμαντε, ἐκ τῆς παιδείας ὅποι ἂν τις ὀρμήσῃ, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐπόμενα εἶναι. ἢ οὐκ ἀεὶ τὸ ὅμοιον ὄν ὅμοιον παρακαλεῖ; «Φαίνεται, Αδείμαντε, είπα, ότι ανάλογα με την κατεύθυνση που θα πάρει κανείς από την παιδεία, θα εξαρτηθεί και η παραπέρα εξέλιξή του[...]

ἀλλ' οὐκ ἄξιον, ἔφη, ἀνδράσι καλοῖς κάγαθοῖς ἐπιτάττειν: «Δεν θα ήταν σωστό να δίνουμε προσαγές σε καλούς και άξιους ανθρώπους.» [425c]

τὰ πολλὰ γὰρ αὐτῶν, ὅσα δεῖ νομοθετήσασθαι, ῥαδίως που εὐρήσουσιν. «Γιατί τις περισσότερες ρυθμίσεις, για όσα πράγματα χρειάζονται νομοθετική ρύθμιση, θα τις βρουν και μόνοι τους. [425e]

ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕΙ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΙΔΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΨΥΧΗ

- Δομική ισομορφία μεταξύ μεγάλου και μικρού, κοινωνίας και ατομικής ψυχής, ανάλογα με το πιο τονισμένο στοιχείο.

ΑΤΟΜΙΚΗ ΨΥΧΗ

λογιστικό
θυμοειδές
επιθυμητικό

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΞΗ

άρχοντες
επίκουροι
δημιουργοί

ΑΡΕΤΗ

φρόνηση
ανδρεία
σωφροσύνη

} δικαιοσύνη

Ο ΑΝΔΡΕΙΟΣ, Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΩΦΡΩΝ

καὶ ἀνδρείων δὴ οἶμαι τούτῳ τῷ μέρει καλοῦμεν ἓνα [442c] ἕκαστον, ὅταν αὐτοῦ τὸ θυμοειδὲς διασφῶζῃ διὰ τε λυπῶν καὶ ἡδονῶν τὸ ὑπὸ τῶν λόγων παραγγελλθὲν δεινὸν τε καὶ μὴ. σοφὸν δὲ γε ἐκείνῳ τῷ σμικρῷ μέρει, τῷ ὃ ἤρχεν τ' ἐν αὐτῷ καὶ ταῦτα παρήγγελλεν, ἔχον αὐτὸ κάκεινο ἐπιστήμην ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ συμφέροντος ἐκάστῳ τε καὶ ὅλῳ τῷ κοινῷ σφῶν αὐτῶν τριῶν ὄντων. τί δέ; σῶφρονα οὐ τῇ φιλίᾳ καὶ συμφωνίᾳ τῇ αὐτῶν τούτων, ὅταν τὸ τε ἄρχον καὶ τὸ ἀρχομένῳ τὸ λογιστικόν.

«Και έναν άνθρωπο τον χαρακτηρίζουμε ανδρείο με βάση αυτό το κομμάτι της ψυχής, όταν δηλαδή το θυμοειδές σώζει αλώβητο μέσα από λύπες και χαρές την εντολή που του έδωσε ο λογισμός σε σχέση με το τι πρέπει να φοβάται και τι να μην φοβάται. Σοφό πάλι χαρακτηρίζουμε τον άνθρωπο με βάση εκείνο το μικρό μέρος της ψυχής που κυβερνούσε μέσα του και έδινε αυτές τις εντολές, το μέρος που κι εκείνο είχε γνώση για ό,τι συμφέρει καθένα μέρος χωριστά όσο και το κοινό σύνολο που απαρτίζεται από τα τρία αυτά μέρη. Λέγοντας πάλι για κάποιον ότι έχει σωφροσύνη παίρνουμε ως βάση τη φιλική και αρμονική σχέση των δύο, όταν δηλαδή αυτό που εξουσιάζει και αυτό που εξουσιάζεται συμφωνούν ότι την εξουσία πρέπει να την ασκεί ο λόγος και δεν ξεσηκώνεται εναντίον του [...].»

Η ΑΔΙΚΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

οὐκοῦν στάσιν τινὰ αὐτῶν τριῶν ὄντων τούτων δεῖ αὐτὴν εἶναι καὶ πολυπραγμοσύνην καὶ ἀλλοτριπραγμοσύνην καὶ ἐπανάστασιν μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς, ἢν' ἄρχῃ ἐν αὐτῇ οὐ προσήκον, ἀλλὰ τοιοῦτου ὄντος φύσει οἷον πρέπει αὐτῷ δουλεύειν, τῷ δ' οὐ δουλεύειν ἀρχικοῦ γένους ὄντι; τοιαῦτ' ἄττα οἶμαι φήσομεν καὶ τὴν τούτων ταραχὴν καὶ πλάνην εἶναι τὴν τε ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν καὶ δειλίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ συλλήβδην πᾶσαν κακίαν. «Κάτι λοιπόν σαν εξέγερση ανάμεσα σ' εκείνες τις τρεις δυνάμεις πρέπει να είναι η αδικία, ένα είδος πολυπραγμοσύνης και ανάμιξης της μιας στις δουλειές των άλλων, μια επανάσταση ενός μέρους της ψυχής εναντίον του συνόλου της ψυχής, με στόχο να πάρει την εξουσία από αυτήν, παρόλο που δεν έχει τέτοιο δικαίωμα αλλά από τη φύση του είναι έτσι φτιαγμένο ώστε να του ταιριάζει να υπηρετεί εκείνο που ανήκει στην τάξη η οποία άρχει. Σωστά; Μια τέτοια κατάσταση, νομίζω, και αναταραχή και σύγχυση των μερών της ψυχής θα πούμε ότι είναι η αδικία και η ακολασία και η δειλία και η άγνοια και γενικά κάθε κακή κατάσταση.»

οὐκοῦν αὐτῷ, ἔφην, τὸ δικαιοσύνην ἐμποιεῖν τὰ ἐν τῇ ψυχῇ κατὰ φύσιν καθιστάναι κρατεῖν τε καὶ κρατεῖσθαι ὑπ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀδικίαν παρὰ φύσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἄλλο ὑπ' ἄλλου;

«Επομένως το να παράγεις δικαιοσύνη σημαίνει να ορίζεις κατά τρόπο σύμφωνο με τη φυσική τάξη ποιες θα είναι οι αμοιβαίες σχέσεις εξουσίας των διαφορετικών μερών της ψυχής, ενώ το να παράγεις αδικία σημαίνει αμοιβαίες σχέσεις εξουσίας των μερών της ψυχής οι οποίες αντιστρατεύονται τη φύση.»

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: *Platonis Opera*, ed. John Burnet. Oxford University Press. 1903, στο: www.perseus.tufts.edu.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (βασισμένη): Πλάτων Πολιτεία. Εισαγωγικό σημείωμα, μετάφραση, ερμ. σημειώματα: Ν. Μ. Σκουτερόπουλος. Αθήνα: Πόλις. 2002.